

RECENZJE —
COMPTES-RENDUS CRITIQUES — REVIEWS

„TURYZM” 1991, z. 1

W. MARINOW, 1988, *RYKOWODSTWO ZA UPRAŹNIENIJA PO GIEOGRAFIJA NA OTDICHIE I TURIZMA W BYLGARIJA*, SOFIJA, SS. 113

Recenzowana praca powstała na Uniwersytecie Sofijskim (Bułgaria), a jej autor, Wasil Marinow jest pracownikiem jednej z najstarszych w Europie katedr geografii turystyki. Katedra ta, założona w 1973 r. przez prof. Lubomira Dinewa, zajmuje się kształceniem kadr na potrzeby turystyki i to zarówno w Bułgarii, jak i w krajach zwanych potocznie rozwijającymi się.

Książka Marinowa przeznaczona jest głównie dla osób studiujących geografię turystyki i ma charakter przewodnika metodycznego do zajęć z zakresu geografii wypoczynku i turystyki w Bułgarii. Świadczy o tym zarówno układ jak i konstrukcja poszczególnych części, a także zawartość prezentowanego materiału.

Autor w szesnastu rozdziałach prezentuje szesnaście tematów, które wspólnie tworzą zamkniętą całość, pozwalającą studentowi na opamiętanie niezbędnej wiedzy z zakresu geografii turystyki i wypoczynku Bułgarii.

Układ treści każdego z szesnastu rozdziałów jest podobny, a jego konstrukcja zgodna z przeznaczeniem całej książki. W każdym rozdziale przedstawiono kolejno: cel omawianego tematu, materiały źródłowe służące właściwemu zrozumieniu omawianych zagadnień, założenia i podstawy teoretyczne, pytania, które powstają przy analizie materiału źródłowego, zadania do samodzielnego wykonania przez studenta oraz zestaw literatury, która pozwala gruntownie przestudiować prezentowany w rozdziale temat.

Pracę, nie licząc krótkiego wstępu, otwiera poświęcony turystyczno-geograficznemu położeniu Bułgarii rozdział, w którym autor m. in. prezentuje metody turystyczno-geograficznej oceny kraju. Trzy kolejne rozdziały pracy poświęcone są zasadom turystycznym Bułgarii, a autor analizuje w nich warunki i możliwości wypoczynku i turystyki, zasoby uzdrowiskowo-turystyczne Bułgarii oraz materialno-techniczną bazę turystyki. W celu umożliwienia przeprowadzenia głębszej analizy

tego ostatniego zagadnienia (rozdz. 4) autor zamieszcza w pracy zarówno materiał statystyczny (tabele), jak i wykresy oraz mapy, które ilustrują rozwój bazy noclegowej, jej strukturę oraz rozmieszczenie.

W rozdziale piątym pracy, zatytułowanym *Ruch turystyczny. Turystyka międzynarodowa. Analiza potoków turystycznych*, prezentuje Marinow zarówno metody stosowane przy obliczaniu wielkości międzynarodowego ruchu turystycznego, jak również motywy przyjazdów czy obszary preferowanych przez cudzoziemców terenów Bułgarii. Dla czytelnika polskiego interesująca może być prezentacja motywów, które skłoniły turystów polskich do przyjazdu do Bułgarii w 1987 r. Jak podaje autor, 48,8% przybyłych w badanym roku Polaków jako motyw podawało wypoczynek, 32,6% dobre warunki klimatyczne czy szerzej przyrodnicze, dla 7,5% przybyszów motywem była chęć poratowania zdrowia, a dla 5,4% zabawa i rozrywka. Tylko 2,4% Polaków jako motyw przyjazdu do Bułgarii podawało zabytki historyczne, a dla 1,1% motywem były niskie ceny. W odniesieniu do 1,8% przybyszów autor nie określa motywów.

Turystyce międzynarodowej poświęcony został w pracy również rozdział szósty, w którym przedstawiono perspektywy aktywizacji turystyki międzynarodowej w Bułgarii.

Turystyka wewnętrzna w Bułgarii, a zwłaszcza krótkotrwałe wypoczynek i jego analiza statystyczna i przestrzenna, omówione zostały w rozdziale siódmym. Kolejna część pracy rozpoczyna problematykę regionów i miejscowości turystycznych w Bułgarii. Interesująca jest próba różnorodnego podejścia autora do podstaw definicji regionu turystycznego. Omawiając typy regionów turystycznych Bułgarii autor m. in. wyróżnia: regiony wyspecjalizowane (podejście funkcjonalne), regiony węzłowe (miejscowości obsługi turystów o różnorodnym znaczeniu), regiony formujące się, regiony popytu i regiony podaży turystycznej, a także regiony sezonowe i całoroczne.

W kolejnym, dziesiątym rozdziale Marinow prezentuje problematykę miejscowości uzdrowiskowo-turystycznych, a w trzech następnych najbardziej rozwinięte regiony turystyczne kraju, czyli region czarnomorski, sofijski i zachodnio-rodopsko-płowdiwski. Charakterystyka tych regionów dotyczy zarówno ich zagospodarowania, jak i ruchu turystycznego. Prezentując region czarnomorski autor charakteryzuje strukturę noclegów w ruchu międzynarodowym w tym regionie. Z załączonych materiałów statystycznych wynika m. in., iż w 1986 r. 80,6% wszystkich noclegów w ruchu międzynarodowym w tym regionie przypadało na kraje socjalistyczne, a tylko 19,4% na kapitalistyczne. Najwięcej noclegów w tym roku wykorzystali mieszkańcy Czechosłowacji (22,5%), Polski (21,1%) i ZSRR (16,1%) z grupy krajów socjalistycz-

nych oraz RFN (9,3%) i Wielka Brytania (3,1%) z krajów kapitalistycznych.

Interesujących przykładów metodologicznych dostarczają rozdziały trzynasty i czternasty, w których autor zajmuje się analizą porównawczą regionów turystycznych. W trzynastym porównuje regiony Północno-Zachodni z Pirińskim, a w czternastym Środkowo-Staropłaniński i Średniogórski.

Obszary Bułgarii, które znalazły się poza charakteryzowanymi regionami, omówiono w rozdziale piętnastym. Pracę kończy rozdział mający charakter podsumowujący, a poświęcony porównaniu i typologii regionów turystyczno-uzdrowiskowych Bułgarii.

Przedstawiona praca ma głównie charakter dydaktyczny i jako taka może jedynie być oceniana. Nie prezetuje ona bowiem ani wyników badań empirycznych, ani też głębszych rozważań teoretycznych.

Za największe zalety dydaktyczne recenzowanej pracy należy uznać: logicznie zamknięty zakres materiałów obejmujący najważniejsze problemy dotyczące geografii turystyki i wypoczynku Bułgarii, bardzo ciekawy układ metodyczny poszczególnych rozdziałów, umożliwiający studentowi samodzielne przyswojenie konkretnych partii materiału, bogaty zestaw materiałów statystycznych, obejmujący 21 tablic oraz opracowań graficznych (20 mapek, wykresów, diagramów). Bardzo cenne i pomocne w pogłębieniu wiedzy są wykazy literatury przygotowane dla poszczególnych zagadnień, obejmujące od kilku do kilkunastu pozycji.

Książka Wasila Marinowa może być dobrym przykładem opracowania przewodnika dydaktycznego dla studentów geografii turystyki, a jej wartość dla polskiego czytelnika jest tym większa, iż w polskiej literaturze dydaktycznej z tego zakresu, na poziomie uniwersyteckim brak jest takich opracowań. Pracę tę warto także polecić polskiemu czytelnikowi ze względu na zakres merytoryczny zawartych w niej informacji, które w sposób bardzo dostępny pozwalają poznać aktualny stan i problemy turystyki i wypoczynku na terenie Bułgarii w ujęciu przestrzennym.

Pewnym mankamentem, utrudniającym szerszy odbiór recenzowanej książki w środowiskach polskich jest fakt, iż została ona opublikowana w języku bułgarskim i nie zawiera streszczeń obcojęzycznych.

Prof. dr hab. Stanisław Liszewski
Zakład Geografii Miast i Turystyki
Instytut Geografii Ekonomicznej
i Organizacji Przestrzeni
Uniwersytet Łódzki
al. Kościuszki 21
90-418 Łódź

Wpłynęło:
1 czerwca 1990 r.